

Dr. M. Korun:

Oportunistična politika

naj se umakne načelni, ki more edina koristiti Slovincem in državni misli

V Zagrebu čujemo ostre očitke na račun slovenske politike, ki da je samo oportunistična in prav nič načelna.

Dočim vodi, tako naglašajo Hrvati, hrvaški narod že od prvega početka načelno borbo proti politiki, ki jo smatra za napačno, in za novo ureditev države ter za demokracijo in parlamentarizem, gledamo Slovenci, da se pritaknemo vsaki vladi in vsakemu režimu zato, da dobimo nekoliko drobtinic. S tem, da podpiramo vse sisteme, nosimo glavno moralno krivdo za stanje, kakor je bilo in je.

Ne moremo trditi, da so očitki Hrvatov neutemeljeni. Zgrešeni so samo v tem, da jih je treba nasloviti na slovenske politične stranke, ne pa na slovensko ljudstvo kot tako. Kdor pozna razpoloženje Slovincem skozi vsa leta od 1918. naprej, ve, da je odpor slovenskih ljudi vsa leta enak in da ima narod dovolj smisla za načelno politiko in da bi jo odobral.

Drugače pa gledajo na to politične stranke, ki imajo svoje strankarske koristi od sodelovanja v vladi, narod pa tolažijo s tem, da bodo s svojo oportunistično politiko pripomogle h končni rešitvi perečih problemov.

Če hočemo biti pravični, moramo navesti še en vzrok slovenskega političnega oportunizma: dosedanje politične grupacije v Sloveniji so dostikrat šle v vlado le zato, da ne pride nasprotna skupina do politične moči. Smatralo so za manjše zlo, zapostaviti zdrava načela, ki so jih imele napisane v svojih programih, kakor imeti političnega nasprotnika v vladi.

Tako se ni nikdar zgodilo, da bi bila kdaj kaka vlada brez Slovincem.

To je res tipična strankarsko-oportunistična politika. S takim postopanjem so dosedanje slovenske stranke svoja programatična načela zatajile in jih kompromitirale. Zato je danes naš slovenski človek tako nezaupljiv, ker je slišal samo lepe besede, ni pa videl dejanj.

Gotovo mora vsaka politična stranka v dosego svojih strankarskih ciljev iti tudi po oportunističnih potih. Toda nikdar ne na škodo svojih načel in občenarodnih koristi.

Zakaj je danes hrvaški narod tako strnjen okrog osebe dr. Mačka? Zato, ker vidi v njem predstavnika načelne, neoportunistične politike.

Škoda, da nimamo Slovenci take osebnosti, ki bi bila moralno dovolj močna, da bi zbrala okrog sebe slovenski narod, ki v ogromni večini zahteva demokratizacijo političnega življenja in sporazumno ureditev države in ki odklanja oportunistično politiko, ki naj bi te zahteve izbojevala.

Že enkrat smo na tem mestu poudarili, da je potreba, da se v teh časih čuje naša slovenska beseda, sicer bo prepozno. Ura bije dvanajst!

Treba je zapustiti oportunistična politična pota; načelna politika nam je potrebna, drugače bo prepozno in v škodo nam Slovincem ter državni misli.

Vsi, ki smo dobre volje, čeprav različno strankarsko opredeljeni, vsi, ki hočemo predvsem demokracijo, parlamentarizem in enakopravno, sporazumno ureditev države, moramo najti skupno pot, da uveljavimo te naše načelne zahteve. Za druge, strankarsko-politične cilje se bomo borili potem, ko bomo imeli pogoje za naš obstanek in zdrav razvoj.

Dr. Dinko Puc:

Daj nam naš vsakdanji kruh . . .

V državi, kot je naša, ne bi smel nihče poznati bede!

Včasih je bilo laže priti do kruha. Kdor je absolviral srednjo šolo ali pa celo vseučilišče, je bil gotov, da dobi trajno in dobro nameščenje. Pridnemu delavcu se je nudil vedno zaslužek. Dober kmečki gospodar se ni bal bodočnosti. A tudi trgovec in obrtnik sta vedela, da je le od njih samih odvisna njuna usoda. Človek je bil res sam svoje sreče kovač.

Dandanes je drugače. Moreča skrb za vsakdanji kruh teži vsakogar. Kljub marljivosti in nadarjenosti, kljub štedljivosti in dobremu gospodarstvu ne more nihče vedeti, če bo imel še jutri zasigurano eksistenco. Med tem pa, ko ti, ki imajo že svoje torišče, hite zaskrbljenih obrazov za svojim delom, prihajajo za njimi trume brezposelnih, ki ne vedo, kaj bi počele s svojimi mladimi silami, kam z delavoljnimi mišicami. kam s talenti, ki jih po sv. pismu ne smejo zakopavati, a ki jih dandanes nihče ne potrebuje.

Doktorji prava in zdravilstva, inženjerji, učitelji in učiteljice, absolventi realk in gimnazij, srednje tehnične šole — vse čaka na borni kruhek. Pomoči ni!

Kmečki domovi ne morejo več preživljati svojih otrok. Prvorojenec ostane doma, vsi drugi se pa selijo v mesta in industrijske kraje, kjer povečujejo armado brezposelnih.

A tudi oni, ki je prevzel dom, ne ve, koliko časa bo še vzdržal. Zaradi padca cen zemeljskih proizvodov ne more plačevati javnih bremen, niti odplačevati svojih dolgov in tako životari tudi on nevesel, ker ne ve, koliko časa bo še sam svoj gospodar.

Celo javni nameščenec ni več varen. Kdor nima še deset let službe, je lahko jutri odpuščen. Treba je le majhne ovadbe s strani kakega osebnega nasprotnika, treba je kake majhne pogreške, treba je naposled le vzbuditi slabo voljo kakega predstojnika — in na

cesti stojiš, ne vedoč, ne kod, ne kam.

Ali si pa predčasno upokojen in so vse tvoje nade na bodočnost pokopane. Dolga leta sta čakala ti in tvoja žena na skromno napredovanje in malo povišanje prejemkov, da bi si vsaj nekoliko olajšala težko življenje in mogla otrokom dati nekoliko več hrane ali kupiti malo obleke; — **zastonj vse nade!** Z zmanjšanimi dohodki si obsojen z vso rodbino na počasno hiranje.

In drugi stanovi? Kateri obrtnik, kateri trgovec ve, kaj bo jutri? Koliko zdravnikov, koliko odvetnikov, koliko podjetnikov čaka z obupom v srcu na srečen dogodek, ki bi mu vsaj za nekaj dni odvzel vsakdanje skrbi. **Povsod nezadovoljstvo, povsod obup v srcih, povsod strah in bojazen pred bodočnostjo!**

Zdravilo proti takim razmeram je dal Roosevelt iz Amerike, ko je

rekel: «Uvesti hočem socialno pravičnost na vseh poljih. Izginiti mora, kar je socialno krivično. V državi, kjer je vsega preveč, ne sme nihče poznati bede. Za vsakega državljanca se mora država brigati in skrbeti zanj. Uvesti hočem nov socialni red na temeljih demokracije. Ne sme se tistim, ki imajo že vsega dovolj, dati še več, marveč je treba dati tistim, ki trpe bedo in pomanjkanje, toliko, da bodo živeli mirno in zadovoljno.»

Nič drugega si ne želimo, kakor to, da bi se tudi pri nas našel državnik, ki bi znal govoriti take besede in ki bi bil voljan ta načela tudi uresničiti. Kajti v težki borbi za vsakdanji kruh si ljudstvo ne želi ničesar bolj, kakor miru in zadovoljstva, ki ga morejo dati le socialna pravičnost, urejeno gospodarstvo ter pravna sigurnost.

Zopet ena . . .

Afera namreč, ker se tega senzacionalnega, obenem pa za našo državo zelo sramotnega blaga v jugoslovanskem javnem življenju nikdar ne zmanjka.

Narodni poslanec Života Milanović je v finančnem odboru trdil, da financirajo Ljotičev «Zbor» nacionalno-socialistični krogi v Nemčiji. Proti tej obtožbi je vstal v beograjskih listih glavni tajnik «Zbora» g. Jović in to trditev proglasil za popolnoma izmišljeno kleveto. Vendar poslanec Milanović svojih očitkov ni prekal in tako je nastala v beograjskih listih huda polemika. V tej polemiki se je naglašalo, da so Ljotičevci imeli zveze z Nemčijo, da je njih «Sadržarska zadruga» delala z Nemčijo masne kupčije in da je «Zbor» poslal svojega zaupnika Milana Danića v Nürnberg na nacistični kongres. Ta Milan Danić je potem organiziral «Technische Union», neko družbo, ki naj bi se bavila s trgovino med Nemčijo in Jugoslavijo. Ta pa naj se ne bi vršila v kliringu, ampak na kak drug način, ki bi odvzel družbi riziko, katerega danes nosi trgovina z Nemčijo. Res se je potem organizirala v Berlinu in Beogradu taka družba in se pri nas tudi protokolirala. Za predsednika upravnega sveta je bil izvoljen neki dr. Korenić, ki v političnem življenju nastopa kot podpredsednik «Zbora», za podpredsednika pa Milan Danić, ki je fungiral v zborniški organizaciji kot nadvse «poverljiva ličnost».

Polemika glede te «Tehnične unije» pa je imela za posledico, da

se je javnost začela malo bolj zanimati za to družbo in pa za ljudi, ki so stali za njo. In tedaj je prišlo do, za «Zbor» zelo nerazveseljive ugotovitve. Predvsem, da je podpredsednik «Tehnične unije» g. Milan Danić vse prej, kot čistokrven jugoslovanski nacionalist, ki bo rešil našo domovino na nacionalistično-diktatorski osnovi. Ime Danić je zamenjal svoječasno za manj zveneče Diamantstein, pod katerim si je pridobil za z idejami «Zbora» popolnoma nespravljivo delovanje v prvih, precej burnih dnevih, ki so sledili našemu zedinjenju, kaj sumljivo slavo. Bil je znan tedaj kot navaden komunističen agent diktature Bele Kuna, poleg tega si je pa privoščil še različne druge nerednosti, tako, da mu je postalo ime Diamantstein zelo neugodno. Tako je postal Diamantstein Milan Danić in je kot tak, seveda kot pristni arjec, zastopal jugoslovanski «Zborov» pokret na rasnem kongresu v Nürnbergu, služil za zvezo med «Zborom» in nacionalnim socializmom ter nastopal kot nekaj gospodarski referent ob «führeru» Ljotiču. Seveda njegove tovariše iz «Tehnične unije» v Jugoslaviji sedaj glava bolj po tej družbi in zato ni čuda, če zapuščajo med protesti in z ogorčenjem to ladjo, ki se je potopila.

Pač kočljiva zadeva, ki postavlja nevšečno vprašanje, v katerem stanovskem razredu «Zbora» je podjetni gosp. Danić-Diamantstein nameraval zastopati svoje «svetle ideale» in «narodne» interese? . . .

Ali še do danes niste plačali naročnine?

Drugi številki «Slovenske besede» smo priložili položnice s prošnjo, da nakažete naročnino, ki znaša za vse leto 40 Din, za pol leta 20 Din in za četrt leta 10 Din. Če še do danes niste ustregli naši prošnji, izvolite še te dni nakazati naročnino. Gotovo s smerjo lista soglašate, ker bi nam drugače list vrnil. «Slovenska beseda» je neodvisno glasilo in je zato navezana le na dohodke od svojih naročnikov. Lista zastonj ne moremo pošiljati. Če ste slučajno založili položnico, dobite pri vsakem poštnem uradu prazno položnico, na katero napišete poleg naše številke čekovnega računa: 17.152, še besedilo: «Slovenska beseda», uredništvo in uprava, Ljubljana.

POLITIČNI TEDEN

Politično življenje je bilo v zadnjem tednu precej razgibano. Posebno je bilo živahno delo v Združenju opoziciji. V Beogradu sta se mudila voditelja b. SDS Vilder in dr. Kostić kot mandatarja b. SDK. Posebno Vilderjevo bivanje v Beogradu gre preko okvira dosedanjih običajnih razgovorov med opozicijskimi skupinami in dobiva večji političen značaj. Vilder je naglasil potrebo koncentracije vseh demokratičnih sil in onih elementov, ki lahko računajo na zaupanje širokih narodnih slojev. Smatrajoč, da je vprašanje sporazuma življenjskega pomena za državo, je g. Vilder naglasil neobhodnost izključenja vseh osebnih in drugih majhnih strankarskih sporov, da se ustvari pogoji za normalizacijo notranjih prilik na osnovi zdrave demokracije. Vilder, ki se je dalje časa udeleževal konference vodstva UO v Beogradu, na kateri so bili prisotni Miša Trifunović, Ljuba Davidović, Joca Jovanović in Grol, je bil tudi v daljši avdijenci pri knezu-naměstniku Pavlu. Takoj po svoji vrnitvi v Zagreb se je sestel k daljši konferenci z dr. Mačkom.

Dr. Laza Marković, ki se nahaja trenutno na političnem potovanju po Bosni, je dal v Sarajevu, kjer je imel veliko zborovanje, nič manj pomembno izjavo. Mi radikalni, — je rekel, — z voditeljem Acom Stanojevičem gledamo danes, kakor večeraj, enako na naše notranje razmere. Naš program je znan, a njegova načela so politična svoboda in narodna parlamentarna vlada. Zato zahtevamo svobodne volitve in svoboden tisk, brez česar si ne moremo zamisliti sodelovanja naroda v državnih poslih. Razen tega stojimo na stališču, da je reševanje hrvaškega vprašanja najvažnejši državni problem, ki se mora urediti. Mi ne želimo nobene majorizacije, temveč iskren in pošten sporazum, enakost in ravnopravnost Hrvatov in Srbov, ki bi zajamčila državni popolen razvoj. Obstojajo med nami neke razlike. Dr. Maček zahteva ustavodajno skupščino, a mi radikalni smatramo, da je boljša pot preko redne narodne skupščine. Vendar ta razlika ni nepremostljiva in ne bo preprečila sporazuma, ki si ga želimo in na katerem delamo.

Razhod Mačkovec in Frankovcev

Minuli teden se je pripetil politično pomemben dogodek, ki osvetljuje nove razmere na Hrvaškem. Za 14. februar zvečer sta imela napovedano v Koprivnici predavanje dva znana zagrebška frankovca dr. Buć, ki naj bi govoril «o nacionalizmu» in dr. Ledekušić, ki naj bi se spustil na «notranje-politični položaj». Oba gospoda sta bila zelo dobre volje, ko sta videla nabito polno dvorano, v kateri naj bi se vršilo predavanje. Veselje se je pa kmalu izpremenilo v žalost, ko sta stopila na govorniški oder. Preden je namreč dr. Buć začel svoja dvomljiva izvajanja o nacionalizmu, je nastal v dvorani hrup, ki se je kmalu izpremenil v ogorčeno občo protestiranje. Demonstracija ni ponehala, tako da je morala slednjčje policija dvorano izprazniti. Izkazalo se je, da so bili vsi dozdevni poslušalci Mačkovi pristaši.

Izboljšajmo naše obrtno-nadaljevalno šolstvo

Biti mora sodobno in podlaga napredku našega obrta in trgovine

Razmere, ki vladajo v našem obrtno-nadaljevalnem šolstvu, so postale nevzdržne in zahtevajo nujno temeljite izpremembe navzgor. In prav zato je bila na zadnji plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani v letošnjem januarju vložena odločna interpelacija, ki zahteva **takojšnje preureditev in izboljšanje nesodobnih razmer v slovenskem obrtno-nadaljevalnem šolstvu.** Tozadevni vloženi predlog pravi med drugim:

Neuspehi vajencev na naših obrtno-nadaljevalnih šolah, nezadovoljstvo mojstrov z ustrojem teh šol in vsakoletne težave ob zbiranju sredstev za njihovo vzdrževanje so **skupna** velevažna zadeva, ki je nikakor ni mogoče urediti lokalno v posameznih okrajih. Vsi učni neuspehi na navedenih šolah temeljijo predvsem na sedanjem tozadevnem pravilniku, ki se je izkazal kot skrajno neprimeren in ki obrtnike-mojstre povsem izključuje od uspešnega sodelovanja pri izrecno šolski vzgoji njihovega obrtniškega naraščaja. To žalostno dejstvo se najbolj izraža na področju, kjer primanjkuje ali pa celo sploh ni določbam tega poslovnika ustrežajočih kvalificiranih strokovnih učiteljev in je vsa vzgoja obrtnega naraščaja prepuščena volji ali nerazpoloženju oziroma sposobnosti ali neusposobljenosti krajevnega ljudskošolskega učiteljstva.

Da se zagotovi z razpoložljivimi sredstvi primeren in vzgojnemu namenu ustrezajoč uspeh, naj se čimprej **sodelovanjem obrtništvu povsem predela omenjeni šolski pravilnik** in naj se istočasno **izvede temeljita reorganizacija našega obrtno-nadaljevalnega šolstva.** Vzdrževanje teh šol naj bi se krilo **iz banovinskega fonda,** v katerem se stekajo tudi vse globe, plačane zaradi prestopkov obrtnega zakona.

Novi obrtni zakon je potisnil vprašanje našega obrtnega in ostalega strokovnega nadaljevalnega šolstva močno v ospredje. To dejstvo pri pristojnih činiteljih ni ostalo neopaženo in neupoštevano. Tako je ljubljanska Delavska zbornica za prihodnje dni sklicala v Ljubljano širšo anketo o vajeniškem vprašanju. Ob tej priliki se bo z vseh strani osvetlil in proučil ta pereči problem, reševalo se bo živo vprašanje tozadevne zakonodaje in zaščite vajencev, kakor

tudi vse ono, kar potrebuje naš obrtni naraščaj v pogledu šolstva.

Zanimiv je tudi kratek, bežen pogled v zadnje statistične podatke, nanašajoče se na vajeniške strokovne nadaljevalne šole v tekočem šolskem letu 1936/37. V Sloveniji imamo letos: 1.) **Občih strokovnih nadaljevalnih šol** 32 s 136 razredi, ki jih obiskuje 2840 vajencev in 860 vajenk. — 2.) **Specialnih strokovnih nadaljevalnih šol** 8 s 53 razredi in 805 vajenci ter 372 vajenkami. — 3.) **Gremijalnih trgovskih nadaljevalnih šol** 10 s 26 razredi, ki jih obiskuje 355 trgovskih vajencev in 244 vajenk. — 4.) **Naposled imamo še tako imenovane občasne strokovne tečaje** na 20 šolah s 30 razredi, s 596 vajenci in 153 vajenkami. Na vseh nadaljevalnih šolah v dravski banovini obiskuje pouk 4596 vajencev in 1633 vajenk, skupaj torej 6229 oseb. V lanskem šolskem letu smo imeli 77 šol z 237 razredi, ki jih je obiskovalo 4174 učencev in 1516 učenk, torej skupaj 5690 oseb. Letos je bilo torej 7 nadaljevalnih šol ukinjnih, na ostalih pa je bilo uvedenih 8 novih razredov. Število učencev se je nasproti lanskemu letu pomnožilo za 422, pri vajenkah pa za 117, skupaj torej za 539.

Kljub vsem težavam, na katere se naši prosvetni politiki in glavni odločujoči činitelji tako radi sklicujejo, bi bilo letos mogoče v marsikaterem okraju ustanoviti novo nadaljevalno šolo ali pa vsaj občasni strokovni tečaj. Vedno bolj vidno se opaža zlasti v mestih, da kar do 30 % vajencev sploh ne obiskuje vajeniške šole. Krivda za to leži predvsem v uvedbi novega učnega načrta, ki za naše kraje sploh ne bi smel stopiti v veljavo, ker imamo pri nas precej dobrih šol — nekatere obstojajo že okrog 50 let — ki se v svojem sestavu močno razlikujejo od razmer in ustanov v drugih pokrajinah države.

Na vsak način je treba v tem pogledu napraviti **temeljito remedium** in se **mora ves sistem obrtno-nadaljevalnega šolstva v naši banovini reformirati strogo po zahtevah sodobnosti in napredka v posameznih strokah,** kar pa novo predpisani in uvedeni učni načrt in pravilnik povsem onemogočata z ozirom na dejstvo, da sta prikrojena **izrecno za južnejše pokrajine** naše države, kjer še ni urejeno in izpopolnjeno niti najprimitivnejše osnovno šolstvo.

Domači pomenki

Odgovor „Slovencu“

Pišejo nam:

«Slovenec» se je v svoji številki z dne 6. t. m. spomnil tudi nas. Kritizira g. dr. Puca in njegovo bivše politično delo, s čimer nas misli zadeti. Žal nam je, da ne moremo tako pisati o zvestobi do političnih programov, kakor bi radi! Pa pride tudi za to še čas in takrat se bomo o tej zvestobi kaj več pomenili. Za danes samo naslednje: Res je, da se nismo prejšnja leta vsi strinjali z gosp. dr. Pucom. Toda danes se strinjamo z njim, ker je za politiko demokracije in sporazumno notranjo ureditev države, ne strinjamo pa se s tistimi, ki so pred leti bili za to, danes pa niso več. To politično «bivševstvo» je in bo za druge usodnejše, kakor je za g. dr. Puca. G. dr. Puc je od blizu spoznal škodljivost avtoritativnih režimov, drugi jo pa šele bodo spoznali.

Povdariti moramo, kar je «Slovenec» napisal o vodji Združene opozicije g. Aci Stanojeviću kot «o zadnjem tovarišu rajnkega Pašiča», ki «ima pred seboj še lepo bodočnost in velik pogreb». Ali je to žargon,

običajen za glasilo Katoliške akcije? Tako pisanje kaže žalostno pomanjkanje vsake srčne in verske kulture in si ga bomo zapomnili za razgovor o vzgojnem vplivu časopisja na slovensko ljudstvo.

Molče

Na naše ugotovitve, da je iz predloženih računskih zaključkov mestne občine ljubljanske razvidno, da je sedanja občinska uprava prevzela od prejšnje ogromna, milijonska aktiva, ni nihče sedanjih gospodarjev na magistratu ugovarjal. Z ozirom na dosedanjo prakso magistrata, da brani in zagovarja vsak kup blata, ki mu ga očitajo na kaki cesti, bi človek mislil, da bodo skušali z vsemi sredstvi utajiti to dejstvo. Toda vse molči. — Najlepši dokaz, da so naše številke neovrgljive in resnične. In zato vprašamo: zakaj ste eno leto obrekovali prejšnjo občinsko upravo? Zakaj ste lagali, da vam je pustila same dolgove? Zakaj niste povedali, da ste dobili nad tri milijone sedemstotisoč dinarjev prihrankov in skoro tri milijone tristo-tisoč denarja, naloženega v Mestni hranilnici?!

Razlika

«Slovenec» je zadnjič zapisal tole: «Razlika med diktaturo in med demokracijo je ta, da se pod diktaturo dogajajo še večje korupcije, ki pa se ne smejo razkriti, ker razkrivalce preganjajo cenzorji in oblastni nasilniki, demokracija pa je toliko poštena, da svoje rane sama razkriva.»

To je povsem točno, kar je tu zapisal «Slovenec». Zato pa smo mi za demokracijo!

Dve struni

V neki polemiki z «Jutrom» očita «Slovenec» naprednjakom, češ da so oni zakrivali, da teče slovenski denar v Beograd.

Pustimo vprašanje krivde na strani in vprašajmo samo, kako to, da se «Slovenec» nad odtokom slovenskega denarja v Beograd tako zgraža danes? Kaj pa bodo k takemu pisanju porekli v Beogradu? In ali ne predočuje «Slovenec» svojemu čitateljstvu dan na dan v živih barvah, kaj vse je že storil sedanji režim za Slovenijo? Kako se to vjema? Pisati po eni plati tako, po drugi pa drugače.

Zasluzena nagrada

Baje namerava ministristvo za prosveto razpisati več nagrad za najboljše patriotske mladinske povesti, ki so bile napisane v letih izza našega zedinjenja.

Baje ima največ izgledov na prvo nagrado povest «V deželi Narobe-svet», ki je izhajala pred tremi leti v «Mladem Slovincu» in ki je naravnost zgled, kako vzgajati v mladini dinastični in patriotski čut.

Ob priliki nameravamo podati našim čitateljem nekaj odlomkov iz te zares vzorne povesti, kolikor nam bo to dopuščal prostor. In seveda, če nam bo «Slovenec» dovolil ponatis, o čemer pa ne dvomimo, saj bo to samo reklama za dobro krščansko časopisje.

Manjši dohodki, večji davki. — Banovina 95%, Ljubljana 60% doklad

Uradno se je sporočilo, da je dohodek Slovenije v zadnjem letu padel za pol milijarde dinarjev. Z ozirom na obljube, ki smo jih čuli prej tolikrat in tolikrat, je ta ugotovitev vsekakor pretresljiva. Zato je ljudstvo seveda z velikim zadovoljstvom vzelo na znanje dejstvo, da bo banovina pobirala sedaj 95% doklado na državne davke, Ljubljana pa 60%.

Nekaj števil iz slovenskega gospodarstva 1936.

Iz poročila g. bana ob otvoritvi zasedanja banskega sveta 15. t. m. posnemamo po «Slovenskem domu»: «Uradni statistični podatki kažejo, da smo leta 1936. v dravski banovini pridelali 19 % manj rži, 22,5 % manj pšenice, 26 % manj ječmena, 20 % manj prosa, 26,4 % manj soršice, 33 % manj ajde, 25 % manj ovs, 33 % manj krompirja, kakor v letu 1935. Vrednost tega izpadka znaša nad 160 milijonov dinarjev. Pridelek vina je za 41 % manjši, izpadek znaša nad 128 milijonov dinarjev, pridelek sadja je za 83 % manjši, izpadek znaša nad 121 milijonov dinarjev, gozdno gospodarstvo pa je dalo 87 milijonov dinarjev manj donosa. Skupno znaša torej izpadek samo iz teh kmetijskih panog malo manj ko pol milijarde dinarjev. Živinoreja in hmelj sta dala kakih 53 milijonov več dohodkov, celotni primanjkljaj nasproti letu 1935. znaša torej okroglo 450 milijonov dinarjev.» Zato se ne čudimo, če kmet nima denarja niti za sol in vžgalice. O zboljšanju konjunkturo v Sloveniji torej ne moremo govoriti.

Težka borba

Za pravice slovenskega jezika se morajo boriti na našem banovinskem zasedanju poedini banski svetniki ter zahtevati dopise v slovenskem jeziku. Tozadevna interpelacija je bila stavljena v ponedeljek 15. februarja 1937., torej po osemnajstletnem obstoju naše države! Uboga slovenska beseda!

ZUNANJA POLITIKA

Dr. Stanko Jug:

Cerkev v Nemčiji

Slabi izgledi verstva pod kljukastim križem

Čim je nacionalni socializem prišel v Nemčiji na oblast, se je že pokazalo, da med njim in pa Cerkvijo, zlasti še katoliško cerkvijo ne bo posebnega prijateljstva. Razlog je ležal predvsem v tem, da se novi režim ni smatral le za političen režim, marveč da si je nadel ime narodnega pokreta, ki naj preosnuje vse nemško življenje, torej ne le zunanje, temveč tudi duhovno. Dal naj bi mu tudi novo vero. Namesto Boga so postavili narod in raso na oltar in Göbbels je že tedaj cinično rekel: «Če že hočejo vero, naj jim kult domovine zadošča». Tako so ideologi tretjega rajha skovali neko čudno zmes iz starega germanskega poganstva, pomešanega z novimi rasnim devizami «o krvi in zemlji». Staro germansko poganstvo bi v tej novi nemški «nacionalni veri» igralo neke vrste pismo stare zaveze, novi rasni nauki pa pismo nove zaveze. Boga Očeta so še nekako pridržali, zato pa jim Bog Sin dela večje preglavice. O Kristu so pisali čudna ugibanja, odrekli so mu, da bi bil židovskega pokolenja in tudi v novem očenašu, ki ga je sestavil delavski voditelj dr. Lev, je nekako izpadel. Nemški očenaš naj bi bil tak: «Verujemo na zemlji edino v Hitlerja. Verujemo, da je v nebesih Bog, ki nas je ustvaril, ki nas vodi, ki nas upravlja in blagoslavlja. Verujemo, da nam je Bog poslal Hitlerja, da bi vzdignil Nemčijo in ji zajamčil za večno obstanek.» Torej po vzorcu: Bog je bog in Mohamed je njegov prerok...

Od tega časa se v Nemčiji katoliška cerkev še samo tolerira. Dejansko so ji že odvzete vse one velike pravice, ki jih je podedovala iz prejšnjih stoletij in ki so ji dajale položaj državi enakopravne javne korporacije. Zabranjeno ji je seveda najstrožje vsako vmešavanje v politiko in kancelparagraf se z vso strogostjo neusmiljeno uporablja ob najmanjšem povodu. Cerkev je odvzeta tudi pravica na vzgojo mladine, verski nauk v šolah je odpravljen. Toda še več. Prepovedano ji je tudi vsako dobrodello delo v bolnicah in podobnih društvi, češ da je to na-

loga države. Odvzeti so ji bili celo taki dobrodello zavodi, ki so bili doslej njena last. Po nekili škofijah je oblast zabranila katehetom pripravljane dece na prejemanje svetih zakramentov, in da vodijo šolsko mladino v cerkev. Duhovnikom je ostala kot edina pravica le to, da vršijo službo božjo po cerkvenih hramih.

Cela vrsta časopisov vodi osredotočen napad na Cerkev. Med temi zavzemata najvažnejše mesto Ludendorffova revija «Ob izviru nemške sile» in pa Rosenbergov «Prelom». Prva ima za devizo: Krščanstvo je judovstvo, judovstvo je boljševisem, boljševisem je sovražnik države: Zato dol s krščanstvom! — Druga pa si je postavila geslo: Križ mora pasti! In isti Rosenberg, ki je izdal znamenito pogansko knjigo «Mit XX. stoletja» in ki so jo seveda v Rimu dali na indeks, je bil imenovan za državnega voditelja nemške mladine.

Katoliška cerkev je proti tem napadom odgovorila sicer z odporom, ki je pa že od začetka bil malo nesiguren in ki kaže ves čas borbe nasprotnikovo premoč. Grozila je z odpovedjo konkordata, kar pa očitno ni nemških vladodržcev nič prestrašilo. Kjer pa se je pokazal odpor ostrejši, je država takoj udarila z energično roko in tako je režim obsodil že celo vrsto duhovnikov in celo prelatov na denarne in zaporne kazni. Nemški škofje so se zatekli pred tem preganjanjem k Sv. Očetu v Rim, ki jih je sprejel, čeprav je bil težko bolan. Izdana je bila potem v Nemčiji o tem obisku tudi neka spomenica, ki je pa bila zaplenjena kakor se tudi ni smel obisk v Rimu niti objaviti niti komentirati. Pomagalo ni torej nič. Monakovski nadškof Faulhaber se je v teh dneh zopet ojunail in potožil na krivice, ki se godijo Cerkvi v Nemčiji, vendar s to tožbo ni uspel. Ostala je, kakor druge le glas vpijočega v puščavi. Nemški nacional-socialistični režim, ki se ni doslej zaustavil še pred nobeno oviro, misli očitno tudi ta boj dobojevati do konca.

V rumunskem parlamentu je bilo ta teden zelo živahno. Na dnevnem redu je bila rumunska zunanja politika. K besedi se je oglašil tudi bivši ministriški predsednik Jorga, ki je nemilo zdelal zunanijega ministra Tatarescu, obenem pa si je privoščil tudi obe zavezničnici v Mali antanti, Češkoslovaško in Jugoslavijo. Glede Češkoslovaške mu ni bila prav njena politika napram Rusiji, pri čemer se je opiral na neko knjigo, ki jo je izdal češki poslanik na rumunskem dvoru dr. Šeba. Nam pa je očital razne grehe. Posebno je ugotavljal, da solidarnost v Mali antanti več ne obstoja. Odgovoril mu je zunanji minister Tatarescu, ki je njegove argumente pobil, zlasti pa je naglašal in dokazoval, da je solidarnost v Mali antanti prav tako čvrsta, kakor je bila doslej in da niso nastali nobeni novi momenti, ki bi dopuščali o tem kak dvom. Jorga se je s tem odgovorom zadovoljil, vendar je tiho vzdihnil: «Daj Bog, da bi bilo res, kar pravi Tatarescu!»

Nemčija z vedno večno agresivnostjo rine v ospredje vprašanje kolonij. Misli, da bo prišla najprej do svojega cilja, če tudi v tem vprašanju loči Francijo od Anglije. Zato je zaenkraf svoje intrige omejala le na Anglijo. Tam sta se sestala Hitlerjev zaupnik Ribbentrop z namestnikom zunanjega ministra Edena, lordom Halifaxom.

Podoba pa je, da iz te moke ne bo kruha. Angleži nočejo verovati, da trpi Nemčija na pomanjkanju surovin, marveč mislijo, da je temu pomanjkanju krivo le dejstvo, da se nemška industrija vedno bolj izpreminja v vojno industrijo. Zato stavijo v Angliji za vračanje kolonij neke zahteve. Predvsem, da zmanjša Nemčija svoje oboroževanje in da sprejme skupno z drugim državam nad njim mednarodno kontrolo. Iz Nemčije na to niso še ničesar odgovorili.

Na Dunaju je imel avstrijski kancelar Schuschnigg govor, ki ne pomeni nič dobrega za srednjo Evropo. Lahko bi rekli, da predstavlja ta govor neke vrste protektorat nad legitimistično akcijo, ki se zadnje čase v Avstriji nemoteno in neovirano razvija. Sedaj je vpregel dr. Schuschnigg še svojo «patriotsko fronto» v službo habsburškega monarhizma. Pričakovati je reakcije Berlina, ki je že opeotovano izjavil, da ne more trpeti za nobeno ceno povratka Habsburžanov na avstrijski prestol. Kršen je tudi avstrijsko-nemški sporazum iz junija lanskega leta. Pa tudi Mala antanta je, kakor znano, na konferenci na Bledu avgusta 1935. izjavila, da predstavlja zanjo vrnitev Habsburžanov «casus belli». Sicer je pa dr. Schuschnigg naglasil, da med Avstrijo ter Prago in Beogradom ni ne diferenc ne sporov.

DOMA IN NA TUJEM

Branitelji slovenske kulture?!

Leta 1899. je izdal Ivan Cankar svoje pesmi pod naslovom «Erotika». Te pesmi je ljubljanski škof Jeglič pokupil ter jih dal sežgati. Napredno časopisje je bilo seveda zaradi tega ogorčeno, na kar je «Slovenec» odgovoril naslednje: «Narod v uvodnem članku priobčuje vest, da je presvetli knezoškof nakupil vso izdajo 'poezij' nekega slovenskega pesnika. Seveda primerja to Herostratovemu činu. Tudi mi smo čuli to vest, pa ji nismo pripisovali velikanske važnosti, kajti iz dotičnih 'poezij', katerih recenzijski eksemplar je tudi nam došel, veje ravno isti duh, katerega je liberalno mestno gospodarstvo presadilo z ustanovitvijo zloglasne hiše št. 13 tudi v našo, do tedaj belo Ljubljano... Ta duh se v dotičnih 'poezijah' bahavo šopiri, duha poezije najde bralec v njih malo. Glede prozorne Narodove primere s Herostratom povdarjamo samo, da je celemu svetu, razun morda gospodi krog Naroda znano, da je Herostrat uničil — umotvor, obtorec nam je nedoumno, kako more Narodu, pisčemu o teh poezijah, Herostrat le na um priti. Narod poroča, da so te

poezije našle smrt v peči. Marsikdo bi morda vedel zanje primernejšega počivališča, kjer bi, ne sicer na prvem mestu javnega življenja, kamor jih sedaj štuliti skuša pesnik, namreč bolj na strani, skromno, toda po pravi vrednosti in zaslugi bile narodu kolikor toliko v hasek.»

K tem okusnostim je dodal še «Katoliški obzornik» svojo zabelo: «Cankar je izdal svoje pesmi. Pa njih sloves je bil žalosten. Govorilo se je, da so to proizvodi, ki najdejo primerne občinstva samo v neke vrste ljudih in da je njih milieo tak, v kakršnega se izmed poštenih ljudi podajajo samo policaji, ki imajo sitni posel npravnega nadzorstva nad najnižjimi udi človeške družbe. Slišalo se je tudi, da je ljubljanski knez in škof te proizvode pokupil in da so — o groza! — našli smrt v neki peči, da se ne bi mladina kvarila z njimi.» — «Usoda Cankarjevih poezij je znana, žalostna, a zaslužena!»

Po svoji smrti pa je Cankar postal eden tistih mož, na katere je «Slovenec» ponosen tako, da ga je nekako proglasil za svojega somišljenika!

Polkovnik Alfonz Žerjav — umrl. V soboto 13. t. m. dopoldne je nepričakovano umrl v Ljubljani g. Alfonz Žerjav, upokojeni polkovnik in brat pokojnega ministra g. dr. Gregorja Žerjava ter varuh njegovih mladoletnih otrok. Prejšnji dan ga je zadela delna možganska kap, kateri je nato v soboto podlegel. Pokopali so ga z vojaškimi častmi in ob veliki udeležbi ljubljanskega ter zunanje občinstva v ponedeljek popoldne na pokopališču pri Sv. Križu. Pokojnik je bil že v Avstro-Ogrski vzor pravega slovenskega, vedno narodno zavednega častnika, ki se ga z veseljem in hvaležnostjo spominjajo še mnogi slovenski vojški iz svetovne vojne in pred njo. Polkovnik g. Žerjav je namreč služil dalje časa tudi pri domačem slovenskem 17. pešpolku. Po prevratu je bil neko dobo poveljnik vojnega okrožja v Celju, nato pa je bil v enakem svojstvu premeščen na vojno okrožje v Gospiču, kjer ga je tudi zatekla upokojitev. Dobo svojega zasluženega pokoja je preživel večinoma v Ljubljani, kjer je bil v vseh krogih, zlasti pa v naprednih, močno priljubljen. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Banovinski proračun v razpravi. V ponedeljek se je v Ljubljani pričelo zasedanje banovinskega sveta dravske banovine z nalogo, da se prouči in odobri predlog banovinskega proračuna za prihodnje proračunsko leto 1937/38. Predlog novega proračuna določa 119 milijonov 990.000 izdatkov, ki so razdeljeni sledeče: na glavno pisarno 6, 272.826 Din, na upravni oddelek 1.197.348 Din, na kmetijstvo 8.917.627 Din, na prosveto 22.119.084 Din, za gradbeni oddelek 39.064.241 Din, na socialno politiko in narodno zdravje 12 milijonov 267.348 Din, na trgovino, obrt in industrijo 2.461.050 Din, za podpore raznim banovinskim zavodom in ustanovam 12.529.873 dinarjev in na proračunski rezervni kredit 1.226.277 Din.

Naši dolgovi. Zadnji uradni podatki o jugoslovanskih državnih dolgovih doma in v tujini kažejo, da dolgujemo tujini skupno 15 milijard, dočim znašajo domači dolgovi nad 8 milijard dinarjev. Po nekaterih zasebnih cenitvah pa se baje sme celokupna zadolženost Jugoslavije mirne duše oceniti s 45 milijardami dinarjev. Naše stanje torej ni preveč zavidljivo.

Hranilne vloge pri Poštni hranilnici so prekoračile milijardo dinarjev.

Predlog ljubljanskega mestnega proračuna za proračunsko leto

1937/38 je že izgotovljen in razgrnjen javnosti na vpogled. Novi proračun predvideva dohodke oziroma izdatke v skupnem znesku 96.752.385 Din in je torej za 6 milijonov 837.157 Din nižji od lanskega.

Novi proračun mariborske mestne občine je bil sprejet na proračunski seji občinskega sveta 11. t. m. Novi proračun je uravnovešen in znaša skupno 57.210.170 dinarjev izdatkov ter toliko dohodkov.

Eksportne cigarete se tihotapijo kar na debelo in zato zaslužek trafikantov, ki so predvsem uboge vojne žrtve, pada tako občutno, da jim skoraj ni mogoče več eksistirati. Po ugotovitvah na nedeljskem občnem zboru trafikantskega stanovskega združenja v Ljubljani, se proda pri nas najmanj dvakrat toliko eksportnih cigaret, kakor pa jih dejansko pokupijo v tujino potujoči potniki. Trafikanti so tudi sklenili, da nikomur več ne bodo prižigali cigaret, temveč naj si vsak kadilec nabavi tudi vžigalice, če hoče kaditi.

Tihotapstvo cvete prav posebno na naši slovenski severni državni meji. Pred dnevi pa so imeli nekateri tihotapci silno smolo, saj so morali obmejnim stražnikom prepustiti kar 11 kg saharina, 31.000 vžigalnih kamenčkov, 274 zavojev igralnih kart in 214 vžigalnikov, dočim so se sami komaj rešili z begom čez mejo. Nekaterim kontrabantarjem so oblasti že na sledu.

Poplave groze raznim krajem na Hrvaškem, v Vojvodini in Srbiji. Nekatre reke so narasle tako, da so prestopile bregove in se razlile čez večja ozemlja, kjer so povzročile znatno škodo.

Zagreško prebivalstvo živi že nekaj dni v neprestanem strahu, kakor hitro se le mora po opravih podajati na cesto. Med zagrebškimi psi in mački se je namreč v nezaslišanem obsegu razširila steklina. Stekli psi in mački so oklali že nad sto oseb, ki so morale iskati zdravniško pomoč v Pasteurjevem zavodu. Kljub najstrožjim ukrepom oblasti se steklina še vedno nevarno širi po mestu in okolici.

V «Tivarju» tudi stavkajo. Delavstvo v tekstilnih tovarnah v Varaždinu je stopilo v stavko, ker vodstvo tovarne ni ugodilo njihovim zahtevam. Posredovanje oblasti je ostalo brezuspešno in je vodstvo tovarne odpovedalo službo vsem stavkajočim delavcem, obenem pa sprejema v obrat nove delavce, ki so pripravljeno delati za dosedanje plače.

Zadnji dnevi našičke afere so izzveneli pred dnevi v generalnem ravnateljstvu državnih železnic v Beogradu, kjer je prvostopno disciplinsko sodišče izreklo oprostilo razsodbo nad 27 obtoženimi uradniki prometnega ministrstva.

Gospodarska Mala antanta je pričela svoje deveto zasedanje preteklo nedeljo v Dubrovniku. Otvoril ga je naš trgovinski minister dr. Vrbanić. Gospodarski svet Male antante rešuje na letošnjem zasedanju, ki bo trajalo okrog 8 dni, obširne in važne sklepe, ki so jih že pretekli teden v Beogradu podrobno izdelale posebne mešane komisije strokovnjakov iz vseh treh držav. Najvažnejše delo tekočega zasedanja pa je izdelava gospodarskega načrta med državami Male antante za letošnje leto.

Liter vina za škatljico vžigalic. Pred vojno si je mogel kmet na otoku Hvaru kupiti za hektoliter vina celo obleko, in sicer ne ravno iz najslabšega blaga. Danes mora dati za obleko najmanj 3 hektolitrov žlahtnega «dalmatinca». Prej so dobili hvarski kmetje za liter vina 10 škatljic vžigalic, danes pa le eno samo.

Cena štirinožcev pada pred ceno dvoonožcev. V vrbaski banovini se danes lahko kupi vol, ki je veljal pred leti še do 5000 Din, že za 800 do 1000 Din. Lep oven, ki ga kmet preje, razen v res hudi stiski, ni hotel izlepa prodati za 400 Din, se dobi danes prav lahko za 100 Din. Pa trdijo gotovi gospodje, da kriza popušča in da se z «velikimi koraki vračajo stari, dobri časi», odkar so oni postali skrbniki in vodniki naroda. Po gornjih dejstvih sodeč, res ni krize, za kogar je ni. Za nekatere je nasprotno nastopila zlata doba bujno cvetoče konjunktore.

Narodnim poslancem se zvišajo dnevnice od 300 na 350 Din na dan.

Pred sprejemom konkordata? Slovensko vodilno glasilo današnjega režima «Slovenec» je še pred tedni izražalo v svojih člankih očitno bojazen, ali bo narodna skupščina sprejela in odobrila

konkordat, sklenjen pred 2 letoma med našo državo in Vatikanom. Pred dnevi pa se je za vero, dom in tako dalje vneti «Slovenec» gloko oddahnil in pokazal črno na belem svojo iskreno radost, da bo konkordat v najbližji bodočnosti sprejet in da bo silno pičlo število onih poslancev, ki si bodo upali imeti v tem vprašanju drugačno mnenje

Trpljenje naroda v pasivnih krajih je ponekod res nepopisno. Mnogo je krajev, ki so sploh brez vode in morajo kmetje hoditi od ranega jutra do pozne noči, da si prinesejo domov vedro z 20 litri pitne vode. Nedvomno spada to žalostno poglavje med nujnejše probleme, kakor pa jih skušajo reševati prvenstveno danes odločujoči politiki in drugi činitelji iz njihove najbližje okolice.

O previsokih trošarinah in davščinah v raznih jugoslovanskih mestnih občinah se v tisku in na raznih zborovanjih marsikaj pove in obsoja. V Banjaluki je pripeljal neki kmet na sejem svojo kravico, od katere je moral pri vходу v mesto plačati na mitnici 26 Din užitnine. Za kravo pa je izkupil komaj 115 Din. Kolik je bil njegov čist dobiček?

Maharadže. Maharadža od Alvara je imel zadnje dni čudno nepriliko, ki je povzročila polurno zamudo brzovlaka Beñetke—Trst. V vagonu je namreč, v svojo največjo grozo ugotovil, da so blazine njegovega oddelka «nečiste», to se pravi, da so iz svinjskega usnja. Zahteval ni nič manj, kakor da se ta «nečista» prevleka takoj odstrani in prevleče z lepimi preprogami, ki jih vedno vozi s seboj.

665 ljudi je zgorelo v mandžurskem gledališču v mestu Antungu. Požar je staro, a častljivo gledališko poslopje uničil do tal. Mnogo ljudi je bilo tudi ranjenih.

Rojstvo in amnestija. Na italijanskem dvoru so doživeli te dni vesel dogodek. Prestolonasledniku Umberto se je rodil prvorojenec. Ob tej veseli priliki bo razglašena tudi obširna amnestija, ki je bodo deležni tudi politični obsojenci, med katerimi imajo naši rojaki iz Primorske in Istre menda večino.

Somišljeniki nam pišejo Moderna — Ljubljana

Kot stoodstotni ljubljčan sem res ponosen na to našo Ljubljano. Posebno zadnja leta svojega napredka niti dohajati ne more, kakor kača, ki sama sebe žre v rep! Regulacija Ljubljane smo srečno dokončali, zatorej hvala Tebi, o Gospod. Kras Ljubljane je moderno čolnarsko pristanišče višje tromostovju; živahen promet in pestrost barv sta res nekaj posebnega! Krasno je reguliran tudi Dvorni trg. V etažah vodi do Ljubljane, res strokovna izvedba. Dokaz, da načrte znamo tudi realizirati! Novi trg je po Plečnikovih zamisli tudi krasno izveden; grofje Turjaški se od ganotja obračajo v grobovih. Srečno smo dogradili tudi Covojo cesto. Umetniški kameniti vodomet, izdelan iz podpeškega kamna, nasproti šole, je umetnina zase. Srečni smo lahko, da so ga končno rešili iz srambe tam z mestne pristanišče. Deca ima res veselje pri tem kamenitem vodnjaku!

Ne smemo tudi prezreti zregulirane Kongresnega trga. Pogled nanj z novim spomenikom pokojnemu kralju je res nekaj veličastnega. Tujci hvalijo našo občinsko upravo, ki se je končno odločila ter ustvarila nekaj, kar bomo lahko pokazali svetu.

In tudi prometu smo dali možnost razmaha. Želiš na pokopališče? Sedes v tramvaj in že si za par dinarčkov pri mrtvih svojcih. Reveži in bogati ne ležijo več v sramotni mrtvašnici pri sv. Krištofu. Tudi temu je že brez drezanja in bezanja odpomagano! Vse za napredek občanov! Higijena je na odlični

stopnji! Umazane hišice, ki smo jih včasih imenovali tudi javna stranišča, so samo še spomin. Moderna podzemna stranišča so kras in naš ponos! Veliko ljudsko kopališče na Šavi, do tja izpeljana električna železnica, moderna kopališča v mestu, sicer pa: vse pravi vzor! Ni čuda, da se je naš prijatelj Zenkel prišel k nam učit, saj je imel tudi kaj videti! Kaj bi našteval, kaj ponavljal? Ali se vam ne zdi vse to stara resnica? Zatorej vzklikam s prerokom Izajjem: «Bog s teboj, o j ti mesto Jeruzalem!»

Nikakor pa tudi ne smem pozabiti veličastne, moderne stavbe novega ljubljanskega kolodvora, glede katerega je nova občinska uprava predvsem držala svojo dano besedo, da bo njegova ureditev med prvimi ukrepi novih občinskih očetov na pristojnih mestih. In res, enakega veličastnega in več, kakor modernega kolodvora ne vidiš prav nikjer na božjem svetu. Z njegovo dograditvijo se je tudi neverjetno pospešil promet in dosegel tako brzino ter ekspeditivnost, da se je pričel po njem ravnati tudi ljubljanski magistrat, ki posluje v vsakem pogledu z vzorno naglico, ekspeditivnostjo in izredno pravično, nepristransko točnostjo.

Če pa greste in si ogledate vse te zanimivosti našega mesta in ne boste našli vsega tako, kakor sem vam opisal, ne jezite se name: jaz pišem in če ni, nisem kriv!

Vas pozdravlja
Tip.

Samouprava

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: a) Ali je zapisnik sej občinskega odbora javna knjiga?

b) Ali imajo občani pravico pregledati zapisnike sej občinskega odbora ob uradnih urah in si prepisati posamezne sejne slepe? (F. N., kmet v Ng.)

Odgovor: a) Po § 68. zakona o občinah se mora v sejah občinskega odbora voditi zapisnik, ker le ta zapisnik služi kot popoln dokaz, da je občinski odbor napravil dotične sklepe. Zaradi tega ima zapisnik o sejah občinskega odbora pravni značaj javne listine, ki mora biti v vsakem primeru prav važno dokazno sredstvo pri morebitnih sporih v upravnem sodstvu. Iz tega izvira, da je knjiga zapisnikov sej občinskega odbora javna knjiga (listina).

b) Po starem občinskem redu je bila občanom izrecno priznana pravica, da smejo pregledati zapisnike sej občinskega odbora in si napraviti prepise teh zapisnikov. Novi zakon o občinah nima nikaškega izrecnega določila v tem oziru. Pač pa veljajo tudi za sejne zapisnike občinskega odbora določila zakona o občnem upravnem postopku (§ 1., točka 2.), kolikor ne predpisuje zakon o občinah drugače. Po § 42. zakona o občnem upravnem postopku mora oblastvo dopustiti strankam, da vpogledajo zapisnike, kakor tudi, da jemljejo ob svojih stroških njih prepise. Pregledovanje ali prepisovanje se sme opravljati pod nadzorstvom službenega organa ob času, ki je določen za sprejemanje strank. Iz tega izvira — po našem mnenju —, da imajo občani pravico pregledovati tudi zapisnike sej občinskega odbora in si prepisovati posamezne sklepe. Seveda smejo to opravljati le v prisotnosti in pod nadzorstvom občinskih organov (predsednika občine, občinskih uslužbencev) in ob uradnih urah, ki so določene za sprejemanje strank.

Če bi predsednik občine zabil vpogled in prepis sejnega zapisnika, zahtevajte pismeno odločbo, proti kateri lahko vložite ugovor.

Vprašanje: Neki posestnik, član občine A. biva v naši občini B. že šesto leto. Občina A. je vložila prošnjo za sprejem tega posestnika v članstvo naše občine B. Tej prošnji je naš občinski odbor ugodil in sprejel posestnika, njegovo ženo in dva mladoletna otroka v članstvo naše občine B. O tem sprejemu smo obvestili posestnika, ki pa sedaj ugovarja in noče biti član naše občine, češ, da ni prosil za sprejem. Pojasnite, ali je ugovor posestnikov v zakonu utemeljen?

Odgovor: Predpostavljamo, da je občina A. vložila prošnjo za sprejem občine B. brez pooblastila dotičnega posestnika. Posestnik ima prav, če ugovarja. Po odstavku 2. § 17. z. o o. more vložiti prošnjo za sprejem v občinsko članstvo le dotična oseba, ki se za to članstvo poteguje, nikoli pa ne občina dotedanega članstva. Stranki je pač po zakonu popolnoma prosto dano, ali prosi ali ne prosi. Če noče prositi za sprejem, jo k temu ne more nihče prisiliti in ona ostane članica svoje stare občine, ako ne biva več kakor deset let v tuj občini. Sklep občinskega odbora občine B. ni pravilen. Posestnik, ki je vložil proti temu sklepu pritožbo, bo pravdo dobil.

(Nadaljevanje vprašanj in odgovorov v prihodnji številki lista.)

Oglašujte v

„Slovenski besedi“

Novi bonton

Starejše knjige o lepem vedenju so večinoma zastarele, čas jih je prehitel, in tako ne ustrezajo več duhu moderne dobe. Stare knjige vsebujejo samo nasvete, s katerimi dandanes ne veš nič začeti. Na primer, kako se moraš obnašati na prvem plesu, kako zaprosiš damo za ples, kako zapišeš svoje ime na plesni spored izvoljene dame. Ne zveš pa ničesar, kako se obnašaj v tramvaju ali v letalu. Zato naj podamo tukaj nekaj navodil o takih položajih, v kakršne te postavljajo prilike vsakdanjega življenja našega časa.

Pri rubežih

se obnašaj pohlevno, brez vsakega razburjenja kakor kak nobel igralec, kadar izgubi pri kartah. Če ti potegnejo blazino izpod glave, ne smeš kazati jeze, ampak se moraš smehljati. Razliv žolča moraš skrbno prikriti in glej, da upnikovega pravnega zastopnika, ki je prišel k rubežni, primerno pogostiš s kakim likerjem ali čajem in biskviti, toda v čaj mu ne smeš ničesar takega primešati. Potem, ko so eksekutorji odšli, leži na

edino ležišče, ki so ti ga morda še pustili, in prepeva.

V gledališču.

Po starih knjigah o lepem vedenju se moramo v gledališču tako obnašati, da ne motimo sosedov. Ta nauk je dandanes že docela zastarel, kajti dandanes v gledališču sploh nimamo sosedov (ker so sedeži prazni). Ako pa bi — čudo vseh čudes — vendarle kdo sedel poleg nas, tedaj ni treba jemati nanj nikakega obzira, saj je tudi on prišel v gledališče s prosto vstopnico kakor mi. Spodobnost pa zahteva, da pazimo pri garderobi na to, da ne vzamemo s seboj tuje zimske suknje.

Kako se moraš vesti pod avtom?

Olikan človek se vljudno odkrije pred vozačem, ki ga hoče povoziti. Če pa tega več ne utegne, ker ga je avto prej povozil, zadostuje, če rečeš: «Sluga pokoren!» Moramo torej prijazno pozdraviti, nakar vozač, ki nas je povozil, navadno odgovori: «Ali ne znate paziti, vi govedina?!» Nato moramo z milim smehljajem in največjo vljudnostjo reči: «Oprostite! Se ni zgodilo namena!»

In kako v zaporu?

Moj Bog, to se dandanes lahko vsakemu pripeti. Glede na to, da so dandanes zapori počaščeni tudi od ljudi iz najboljših krogov, se moramo tam lepo spodobno obnašati. Svojim sojetnikom moramo izkazovati primerno spoštovanje, saj nikdar ne moremo vedeti, s kom imamo čast. Po jedi umij skodelico. Zvečer ne hodi ven na zabavo, ampak ostanj v celici. Zjutraj vstajaj zgodaj, zvečer pa pojdi zgodaj spat. Sploh se obnašaj v zaporu solidno, mirno in spodobno. Kaditi ni dovoljeno. Gostov ne smeš sprejemati. Pri slovesu moraš reči jetničarju prisrčno in prijazno: «Na svidenje!»

Za zdravo sadje

V naših krajih, zlasti pa na mestnih živilskih trgih, stalno opazujemo večje množine gnilega in nagnitega sadja. Tega je kriva neka posebna glivica, ki jo strokovnjaki imenujejo «monilijo». Ta nevidna škodljivka se loti vseh vrst sadja in ne zaleže proti njej nobeno škropljenje. Pogosto se ta bolezen razširi tako zelo, da je jeseni po-

lovica sadja gnilega na vejah. Najboljše sredstvo proti njej je predvsem precepljanje z zdravimi, odpornimi sadnimi vrstami. Prav sedaj in prihodnje dni bi bil najprikladnejši čas, da si za tako bolno drevje preskrbimo dobrih cepičev, s katerimi bomo v aprilu izvršili precepljenje. V nekaj letih si bo bolno drevje opomoglo, sadjar pa bo rešen večne jeze in škode.

Sadje naj bo do konca februarja osnaženo, cepiči narezani, črešnje precepljene, za precepljenje namenjeno drevje obžagano in sadovnjak pognojen. V marcu je treba saditi mlado drevje in obdelovati starejše drevje s kakim škropilom. Sajenja in precepljanja ne smemo odlagati čez marec, ker večji bo uspeh. Kdor zamudi sedanjí čas, bo cepil z uspehom šele takrat, ko bo sadje že v cvetju.

Škropljenje sadnega drevja je najuspešnejše pomladi tik preden drevo požene. Treba pa je pri tem z obžalovanjem ugotoviti, da so škroplilnice, predvsem pa razna kemična sredstva še vedno precej draga in da denarja še vedno močno primanjkuje. Marsikateri sadjar si dragih kemičnih proizvodov v izgotovljeni obliki nikakor ne mo-

re nabaviti. Pa si vendar lahko pomaga in si sam doma izdelava učinkovito škropilno brozgo po naslednjem receptu: 1450 gram, zmletega žvepla naj zmeša z 800 grami zdrobljenega žganega apna. To zmes razredči z 10 litri vode in kuha dobljeno kašo tri ure. Kolikor vode med kuhanjem izhlapi, naj jo sproti nadomesti z dolivanjem. Za škropljenje še golega drevja v zgodnji pomladi naj vzame na en liter žvepleno-apnene brozge 3 do 5 litrov vode, za že zeleneče drevje pa naj odmeri na 100 litrov vode 2 in pol do 3 litre škropilne brozge. Ti stroški škropljenja so minimalni.

Tudi drevesni vosk za cepljenje si lahko sami ceneno pripravimo doma. Smrekovi smoli dodamo dve desetinki (njene teže namreč) močnega čistega špirta, nekaj manj kakor desetinko čebelnega voska in žlico svinjske masti ali lanenega olja. V železni posodi najprej stopimo pri zmerenem ognju smolo in vosk, nato dodamo svinjsko mast ali olje in naposled vlijemo še špirit, toda v majhnih količinah, ter vso mešanico dobro mešamo. Ko se mešanica popolnoma shladi, imamo dober drevesni vosk.

TEHNIČNI BIRO

Vsakovrstne ARH. IVAN ZUPAN
načrte, proračune, gradbeno vodstvo, obradbe, zgradb v izvršitev ne prevzema
LJUBLJANA
NUNSKA UL. 17

Halo! Pomlad se bliža! Halo!

Vsi, ki želite, da za denar, ki ga izdate za soboslikarska in plesarska dela, dobite res prvovrstno izvoščitev, vam priporočamo, da se obrnete na poznano in solidno turdno

Jelčič Angelo, Ljubljana VII

pleskar, ličar, sobo- in črkoslikar za stavbe in pohištvo
Celovška cesta št. 63 — Telefon št. 38-40

Posvetovalnica

za naročnike „SLOVENSKE BESEDE“

Kdor je plačal naročnino za „Slovensko Besedo“, se lahko brezplačno posluži naše posvetovalnice, kjer dobi informacije:

- o vsakovrstnih vlogah na upravne oblasti, občino, srez, banovino in na ministrstvo;
- o prošnjah za vojaške oprostitev;
- o vlogah na davčne oblasti;
- o zakonitih socialnih dajatvah; skratka
- o vsem in vselej, kadar potrebujete nasvetov, da pridobite ali očuvate socialne ali gospodarske pravice.

Na posvetovalnico sporočite pismeno svoje želje, nakar dobite takoj tudi pismen odgovor. Za odgovor pošljite znamko za 2 Din

Dopise pošljite na naslov:
„SLOVENSKA BESEDA“
Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

Enosobno stanovanje

išče za 1 marec ali 1. april

miren zakonski par, točen in siguren plačnik.
Ponudbe, z navebno cene, na upravo „Slovenske Besede“
pod „Dobra stranka“.

Priporočila se za vsa v elektrotehnično stroko spadajoča dela in dobave
ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Mihelčič Ivan - Ljubljana

BORŠTIKOV TRG ŠT. 1, TELEF. 27-04

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnice itd. Dobavljamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.

Pojasnila v strokovnih zadevah brezplačno. Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. Zahtevajte reference. Nočna služba za nujna popravila. Kličite telefon 27-04.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Nove vloge Din 50.000.000-
Oproščene vloge, prenešene na nov račun Din 60.000.000-
Skupno stanje novih vlog Din 110.000.000-
Nove vloge vsak čas izplačljive!

Obrestna mera do

5%

Za vse vloge jamči mestna občina Ljubljanska

Likerje, desertna vina, delikatose, najfinejše kavne in čajne mešanice, dobite v specialni trgovini

„Mocca“

ki se je preselila iz Nebotičnika v Frančiškansko ulico

Cenjenim strankam gospodinjam in gostom se za obisk priporočila

staroznana trgovina in gostilna

Matko Soklič

Podružnica:
Hrenova ulica 19

Ljubljana - Trnovo

Priporočila se

Ljubljana **gostilna Ražem**
Žabjak št. 3

T v r d k a
ANTON KOVAČIČ
TOVARNA PEČI
LJUBLJANA, Rožna dolina

Priporočamo to znano tvrdko vsem slojem

hoče pomagati kmetom na ta način, da prevzame za dobavo kmečkih peči hranilne knjižice sledečih ljubljanskih hranilnic: Ljudske posojilnice, Kmetске posojilnice in Mestne hranilnice v Ljubljani

Priporočajte „Slovensko besedo“

Ženitvena

ponudba

Gospodična stara 22 let, v stalni službi v Ljubljani, želi znanja v svrhu ženitve z gospodom do 30 let.

Resne ponudbe s sliko na upravo „Slovenske besede“ pod „Srečna bodočnost“.

Še danes

naročite

„Slovensko besedo“!